võrdlemisi üldjooneliselt puudutanud koos Tartu tagamaa eriteluga ka Tartu rahvastiku päritolu-ala ja Tartusse tulnukate suhet lähi- ja kaugtagamaa elanike arvusse [17, lk. lk. 209—210]. Lühida aga väärtusliku orienteeriva ülevaate Eesti linnade juurderände-aladest annab varemalt mainitud Reiman'i artikli see osa, kus käsitletatakse 1922.—1934. a. vahemikus linnadesse siirdunud aktiivsete päritolukohti [32, lk. lk. 423—424]. Baseerudes samal arvustikul toome käesolevas etüüdis rea kartogramme suuremate kui 5000 elanikuga linnade juurderädkondade kohta Eestis (vt. 4.—11. joonis).

Nagu need kartogrammid näitlikult selgitavad, on Eesti linnades lähiränded oma tagamaalt raskes ülekaalus ja kaugränded väljaspoolt linna majandusliku ja administratiivse tagamaa piire võrdlemisi väikese osatähtsusega. Nii on kartogrammidel esitatud linnadest maalt tulnud aktiivseid juurderännikuid saanud järgmistes proportsioonides oma administratiivselt tagamaalt (maakonnast) ja väljaspoolt seda: Tartu 64.6 resp. 35.4%, Narva 79,5 resp. 20,5%, Pärnu 74,5 resp. 25,5%, Viljandi 78,6 resp. 21,4%, Rakvere 77,2 resp. 22,8% ja Võru 74,1 resp. 25,9%. Erandi moodustab vaid Tallinn, mis koondab juurderännikuid maalt peaaegu kogu Eesti ulatuselt. Tallinn on Harju maakonnast saanud vaid 31,3% ja teistest maakondadest kokku 68,7% aktiivseid maalisi juurderännikuid. Lähikaudu sama kehtib ka Nõmme kui Tallinna satelliidi ja Suur-Tallinna osise suhtes. Nõmmel on vastavad protsendid 38,7 ja 61,3.

Lisaks muule illustreerivad linnade juurderännikute tulemialade kartogrammid ka majanduslike tagamaade ja rändkondade märgilist kokkulangevust. See on omaette veenvaks näiteks linnade kui rahvastiku sotsiaalse elu tulipunktide orgaanilisest sidenevusest nende maaliste täiendusaladega.

Tõsi küll, eespool oleme me vaadelnud vaid rändkondade üht poolt, nimelt juurderändealasid. Mis puutub ärarändkondadesse, mille eritelu võiks toimuda linnadest maale suunduvate siserännete materjalide põhjal, siis kokkuvad need tõenäoliselt enamvähem juurderändkondadega. Küsimus vääriks siiski selgitamist, kuna on kujuteldav, et juurde- ja ärarändkondade vahel võib hälveid esineda.

Viimaks olgu vihjatud sellele, et maalt tulnukate suur, võiks ütelda prevaleeriv osatähtsus linnade juurderännikute koostises kõneleb linnade ja maa vahel valitsevast pidevast elanikevahetusest. See tuleb kasuks väitele, et sotsioloogiliselt on nii mõnigi kord raske tõmmata

Tartu VI, lk. 273